

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 23) เป้าหมายของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นอกจากจะมุ่งให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้ดี ยังเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กมีชีวิตในอนาคตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะแตกต่างไปจากวิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากระดับวุฒิภาวะทางสติปัญญาของเด็กที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่ เด็กยังไม่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (หรรษานิลวิเชียร, 2533, หน้า 16) การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย คำนึงถึงความแตกต่างตามแต่ศักยภาพของแต่ละบุคคล ย่อมส่งผลให้เด็กพัฒนาจนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ทักษะทางภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัยนี้ยังอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมอยู่มาก ในขณะที่เดียวกันทักษะทางภาษาจะเป็นสื่อให้เด็กเริ่มใช้ความคิดเชิงเหตุผลและจินตนาการ

การอ่าน คือ การพัฒนาความรู้ สติปัญญา และจิตใจของบุคคลที่เป็นองค์ประกอบของสังคม (สุกัญญา ศรีสืบสาย, 2532, หน้า 5-8) และยังถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนก็ว่าได้ เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้ที่อ่านมากรู้เรื่องราวมาก เป็นผู้ที่ฉลาดและมักประสบความสำเร็จในชีวิต การอ่านจึงเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา โดยเฉพาะเด็กอนุบาลถ้าเราปลูกฝังให้เด็กรักที่จะหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน หรือเราอ่านให้เด็กฟังบ่อย ๆ จะช่วยให้เด็กรักการอ่านจนกระทั่งเด็กสามารถอ่านหนังสือออกตั้งแต่อายุน้อย

การเรียนการสอนภาษาในชั้นอนุบาลจะไม่เน้นให้นักเรียนเขียนอ่านเพราะส่วนใหญ่เด็กยังไม่มีความพร้อม ถ้ามีการสอนอ่านเป็นแบบให้นักเรียนจำตัวสะกดซึ่งเป็นการสอนอ่านอย่างเป็นทางการ จะทำให้เด็กเกิดความเครียดและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน (สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 3) ในทางกลับกันถ้ามีกิจกรรมที่เหมาะสมมุ่งหวังให้นักเรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน จะช่วยให้เด็กอนุบาลเกิดความคุ้นเคยกับตัวหนังสือ หนังสือ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อหนังสือและการอ่านตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในบรรยากาศที่ตื่นเต้น สนุกสนาน ระวังที่จะกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และการเรียนอ่านที่มีประสิทธิภาพ มีประโยชน์ในระดับชั้นต่อไป

การสอนอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าการสอนภาษาที่ได้ผลเด็กจะต้องรู้สึกว่าได้รับการยอมรับนับถือในตัวบุคคล มีการยอมรับความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นเด็กจะต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วยแปลความหมายสิ่งที่อ่านไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีความหมายมากกว่าสิ่งที่มีความหมายน้อยหรือสิ่งที่ไม่มีความหมายเลย เด็กจะสนใจอ่านเนื่องจากสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ได้ เด็กจึงต้องใช้ภาษาในการแก้ไขปัญหาที่มีความหมายสำคัญและมีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก เพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้ของตนจากประสบการณ์จริงในสิ่งแวดล้อม และการได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อารี สัตหฬวี (2535, หน้า 20-22) กล่าวว่า สิ่งเหล่านี้จะทำให้การเรียนอ่านของเด็กไม่น่าเบื่อ และยังเป็นการทำให้เด็กรักการอ่าน มีความมั่นใจ และยังช่วยให้เด็กใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) มาพัฒนาและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจ และเกิดพฤติกรรมการอ่านที่เหมาะสม นำไปสู่การพัฒนานิสัยรักการอ่านและความสามารถในการอ่านส่งผลให้การเรียนในระดับที่สูงขึ้นมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 19 คน
2. เนื้อหา กิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย กิจกรรมการอ่านร่วมกัน กิจกรรมการสื่อภาษา กิจกรรมการอ่านอิสระ กิจกรรมการเล่นเกมภาษา และกิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาส ซึ่งครูดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาในหน่วยมะพร้าว หน่วยต้นไม้ที่รัก หน่วยกลางวันกลางคืน และหน่วยสัตว์น่ารัก ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
  - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
    - 3.2.1 ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน
    - 3.2.2 พฤติกรรมการอ่านของนักเรียนขณะที่ทำกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

สมมติฐานของการวิจัย

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ นักเรียนจะมีความสามารถด้านการอ่านสูงขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หมายถึง การจัดประสบการณ์ทางภาษาในลักษณะบูรณาการตามแนวการสอนภาษาที่เป็นการสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่มีความหมายให้กับนักเรียน โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในการปฏิบัติกิจกรรม 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการอ่านร่วมกัน กิจกรรมการสื่อภาษา กิจกรรมการอ่านอิสระ กิจกรรมการเล่นเกมภาษา และกิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาส

ความสามารถด้านการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านตัวอักษร การอ่านคำประกอบภาพ การอ่านประโยคประกอบภาพ การคาดคะเนและการชี้แนะและตรวจสอบคำผิด

พฤติกรรมการอ่านของนักเรียน หมายถึง การแสดงออกในการใช้หนังสือ การอ่านตัวอักษร การแสดงออกซึ่งความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 หมายถึง เด็กที่มีอายุ 5-6 ปี ที่เรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลต่อไป
2. ได้แนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลต่อไป